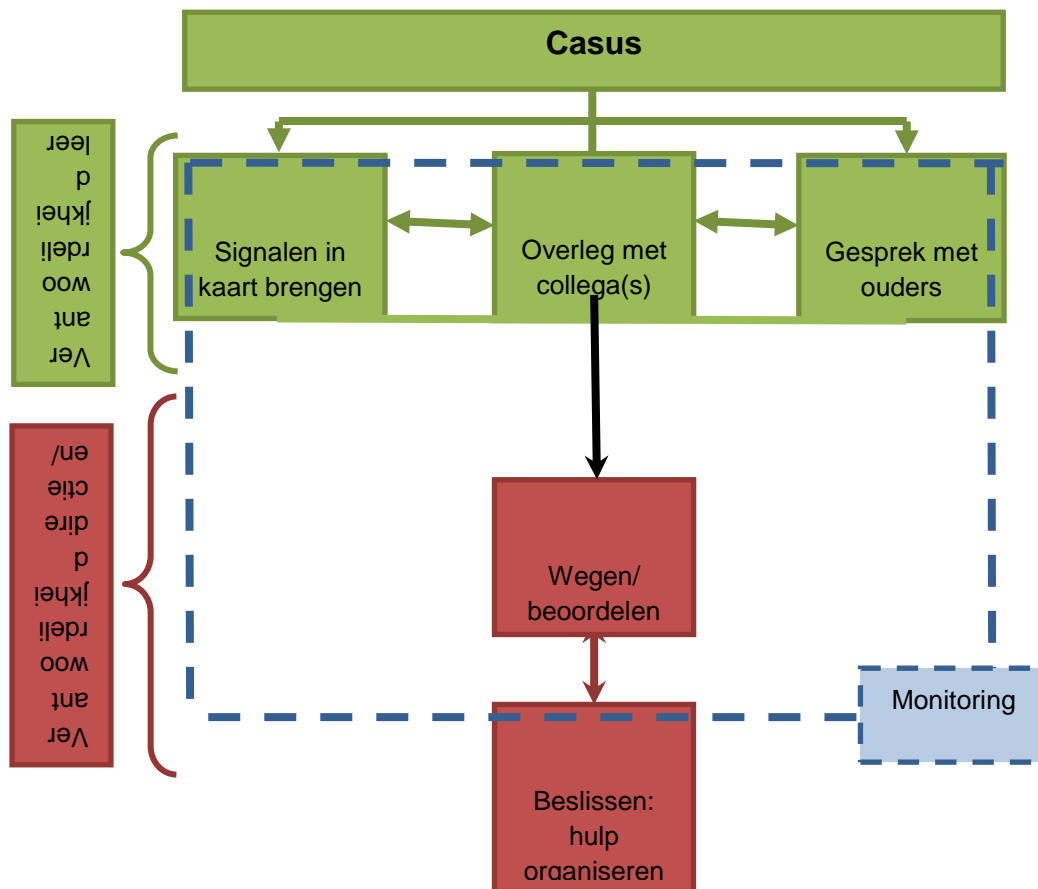

14. Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Per 1 juli 2013 is de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. De wet stelt het gebruik van een meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling verplicht voor alle professionals die (onder andere) in het onderwijsveld werken. Dit betekent dat onderwijsprofessionals nu een concrete afbakening hebben wat betreft taken en verantwoordelijkheden.

De meldcode bestaat uit de volgende acties:

- Signalen in kaart brengen
- Overleg met collega's
- Gesprek met ouders
- Wegen/ beoordelen
- Beslissen: hulp organiseren of melden

Figuur SEQ Figuur * ARABIC 1: Acties meldcode schematisch weergegeven

Zoals in bovenstaande afbeelding te zien is, liggen de verantwoordelijkheden van de leerkracht op een ander gebied dan die van de directie / IB.

14.1 Verantwoordelijkheid leerkracht

De verantwoordelijkheid van de leerkracht ligt in het signaleren, overleggen met collega's en het gesprek met de ouders. Zodra het gaat om het wegen/beoordelen van gedrag dat vaker voorkomt óf dat als ernstig of opvallend wordt beschouwd, gaat de verantwoordelijkheid over naar directie / IB. De beslissing om al dan niet externe hulp in te roepen wordt dus ook genomen door de directie / IB. De rol van de leerkracht houdt hier op. Wel blijft hij/ zij ten alle tijden observeren en het leerling dossier bijhouden.

14.2 Verantwoordelijkheid directie / IB

De verantwoordelijkheid van de directie / IB ligt in het wegen en het beoordelen van het gedrag. Daarnaast houden ze leerkrachten alert op het blijven signaleren en het opbouwen/ bijhouden van het leerling dossier. Als er een melding gedaan is bij Veilig Thuis, dan blijft de school signalen bijhouden en vastleggen in het dossier.

15. De Meldcode toegelicht

De meldcode treedt in werking zodra de veiligheid van een kind in het geding komt. Dit loopt van situaties waarin een leerling buiten de groep valt (sociale uitsluiting) en agressie tot seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) en kindermishandeling.

Signalen in kaart brengen

Om adequaat te signaleren is het van belang dat de professional beschikt over basiskennis omtrent sociale en seksuele ontwikkeling, de wet meldcode en het protocol van SCOPE scholengroep en een positief beoordeeld leerlingvolgsysteem (hoofdstuk 9.3).

Een professional kan vervolgens op basis van de signalen het gedrag begeleiden, begrenzen en gewenst gedrag aanleren. Met signaleren worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde (sociale) ontwikkeling (Bijlage 12: logboek signalen).

De leerkracht:

Observeert / signaleert;

Objectieveert en concretiseert signalen;

Registreert in het leerling-dossier.

Tools

Bijlage 14 - signalen van kindermishandeling;

Om goed te signaleren moet je letten op:

- Welke signalen heb je gezien/ gehoord?
- Hoe vaak komt dit voor?
- In welke situaties komt het gedrag voor?
- Zijn er meer kinderen bij betrokken?
- Hoe verhoudt het gedrag zich tot de normale ontwikkeling?

Kinderen zijn niet snel geneigd uit zichzelf over hun benarde situatie te spreken. Zij zijn veelal afhankelijk van iemand uit hun omgeving om de signalen die zij uitzenden op te vangen en te interpreteren. In de bijlage (Bijlage 14: signalen van kindermishandeling) zit een signalenlijst kindermishandeling. Het balansmodel van Bakker (bijlage 11) kan ondersteunen in het maken van een sterkte / zwakte analyse.

Collegiale consultatie

De leerkracht:

Bespreekt het gedrag met IB, gedragsspecialist of collega;

Stelt aan de hand van het vlaggensysteem - samen met IB, gedragsspecialist of collega - vast welk gedrag is vertoond en welke criteria overschreden zijn;

Consulteert, zo nodig, GGD

Collegiale consultatie

Wanneer: Bij elk incidenteel gesignaleerd gedrag.

Bij elk gesignaleerd gedrag kan een professional een casus voorleggen aan zijn collega's. Hierbij kunnen collega's advies geven over 'omgaan met het gedrag', een specifieke leerling of contact met ouders. Vaak gebeurt dit op basis van eerdere ervaringen met het kind of de ouders (in bijvoorbeeld een vorig schooljaar). Deze actie kan verhelderend werken bij het in kaart brengen van het gedrag en samenhangende problematiek.

Advies van een aandachtsfunctionaris / IB

Wanneer: bij herhaald gedrag of gedrag dat wordt ervaren als 'opvallend' of ernstig.

Bij herhaald gedrag of gedrag dat wordt ervaren als 'opvallend' of ernstig is het relevant dat een professional een inhoudelijk geschoolde collega consulteert. Hieronder vallen de Intern Begeleider en/of de aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en meldcode. Deze professionals zijn op de hoogte van de normale sociaal-emotionele en seksuele ontwikkeling, signalen van kindermishandeling, het proces van de meldcode en hebben meer vaardigheden om met ouders in gesprek te gaan. Zij zijn in staat om coachend op te treden gedurende het proces dat een leerkracht met de betrokken leerlingen doorloopt. Ook kunnen ze vanuit hun rol met ouders in gesprek gaan over het gedrag en opvoeding in relatie tot de wet meldcode.

Casuïstiek overleg

Wanneer: bij veelvoorkomend gedrag, groepsproblematiek en/of gedrag dat ernstig en beschadigend is voor de betrokkenen en de omgeving

Tot casuïstiek kan worden besloten bij veelvoorkomend gedrag, groepsproblematiek en/of gedrag dat ernstig en beschadigend is voor de betrokkenen en de omgeving. Hierbij worden interne professionals door de aandachtsfunctionaris bij elkaar gebracht om de casus door te spreken. In dit overleg kunnen zowel een analyse alsmede een plan van aanpak worden gevormd. Als er externen bij dit overleg aanwezig zijn, kunnen de vastgelegde informatie en gemaakte afspraken aanzet zijn voor het opstarten van een groeidocument. Het al dan niet opstarten van een groeidocument wordt besloten door de aandachtsfunctionaris of de IB. In relatie tot de wet meldcode kan de school er voor kiezen om ouders bij dit gesprek aanwezig te laten zijn.

In gesprek met ouders

De leerkracht (eventueel samen met IB, gedragsspecialist of collega):

Bespreekt het gedrag met ouders en zoekt samenwerking;

Geeft tips en maakt desgewenst vervolgspraken;

Maakt een verslag van het gesprek:

De met SCOL gesignaleerde signalen kunnen een uitgangspunt vormen om met ouders in gesprek te gaan. Dit is niet altijd makkelijk. Luister actief naar de ouders. Benoem dit door regelmatig het gesprek samen te vatten. Als ouders hun verhaal vertellen, ga daar dan niet zomaar in mee, maar vraag door. Door gebruik te maken van de eenvoudige gesprekstechniek: 'Luisteren, Samenvatten, Doorvragen (LSD)' zorg je ervoor dat ouders actief bij het gesprek betrokken blijven. Na afloop van het gesprek wordt er een verslag gemaakt en in PARNASSYS opgeslagen. Ouders krijgen het verslag te zien en kunnen dit desgewenst ondertekenen. Als ze het oneens zijn met de inhoud kunnen ze dit aangeven en tekenen voor 'gezien'.

Houdt bij het in het gesprek gaan met ouders rekening met de volgende punten:

- Leg het doel van het gesprek uit;
- Bespreek de signalen, maak hierbij gebruik van de feiten uit het dossier;
- Gebruik de criteria om ouders inzichtelijk te maken waar aan gewerkt moet worden;
- Vraag of ouders de signalen herkennen uit de thuissituatie;
- Houd rekening met het feit dat ouders schrikken of emotioneel reageren op benoemd gedrag;
- Bespreek hoe je hier, samen met de ouders, aan kan werken en leg uit welke maatregelen de school neemt;
- Leg de gemaakte afspraken vast in het dossier en laat dit tekenen door ouders.

De directie / IB:

Raadpleegt dossier en verzamelt relevante informatie (geschiedenis);

Stelt een intern onderzoek in;

Schakelt experts in zoals GGD en Veilig Thuis;

Weging

Een situatie omtrent sociale onveiligheid dient altijd zo objectief mogelijk te worden gewogen. Hierbij dient gelet te worden op zowel individuele gedragingen die hebben plaatsgevonden alsmede de gedragingen van een groep en de invloed van beiden op aanwezigen. Om een gebeurtenis in kaart te brengen en de ernst af te wegen is hieronder gebruik gemaakt van een praktische vertaling van de bestaande criteria van het Vlaggensysteem van Sensoa / MOVISIE¹.

Bij individuele gedragingen zijn relevante criteria:

- Zijn er zaken omtrent de voorgeschiedenis van het individu bekend?
- Kan het zelfrespect van het individu als risicofactor aangemerkt worden?
- Sluiten de gedragingen aan bij de ontwikkeling van het individu?
- Maken locatie, cultuur, geloof of (afwijkende) normen en waarden het gedrag asociaal?
- Zetten (groeps)druk of dwang het individu aan tot het gedrag?
 - Het Balansmodel van Bakker (bijlage 11) kan ondersteunen in de afweging bij het wel of niet melden. Met dit model kan een sterkte/ zwakte analyse van het kind met zijn omgeving gemaakt worden.

Bij groepsgerichte gedragingen zijn relevante criteria:

- Zijn de zaken omtrent de voorgeschiedenis van één betrokken individu bekend?
- Begrepen alle betrokkenen vooraf welk gedrag ze gingen vertonen en welke gevolgen dat kon hebben voor henzelf en anderen?
- Sluiten de gedragingen aan bij de ontwikkeling van één individu?
- Zijn betrokken individuen onderling gelijkwaardig aan elkaar in ervaring, lichaamsomvang, positie in de groep, intelligentie en zelfrespect?
- Maken locatie, cultuur, geloof of (afwijkende)normen en waarden de gedragingen van de individuen asociaal?
- Zetten (groeps)druk of dwang, van betrokkenen of derden, de groep aan tot gedragingen?

Bij het maken van de weging is vooral relevant:

- Is van alle criteria duidelijk of ze al dan niet zijn overschreden?
- Zijn er risico's voor fysieke en sociale veiligheid van betrokkene(n)?
- Kan het gedrag leiden tot (omvangrijke) onrust in de klas, school of leefomgeving?
- Zijn er criteria die met de betrokkene(n) kunnen worden opgepakt als ontwikkelpunt?

Extern advies en ondersteuning bij weging

Om gedegen afwegingen te maken bij ernstig of herhaald gedrag is het wenselijk om externe professionals te consulteren. Deze professionals hebben inhoudelijke kennis omtrent grensoverschrijdend gedrag, signalen van kindermishandeling, misbruik en de meldcode en kunnen ook adviseren over te nemen stappen.

In de bijlagen (Bijlage 10: sociale kaart) zit een telefoonlijst met ketenpartners, relevante partijen en het calamiteitenteam.

¹ (Frans, E. & Franck, T. (2014). *Vlaggensysteem. Reageren op seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van kinderen en jongeren*. Garant.)

Procedure omtrent advies van Veilig Thuis:

Bij een advies legt Veilig Thuis geen gegevens vast van de leden van het gezin of huishouden. De adviesvrager is zelf verantwoordelijk voor alle verdere acties. In het gesprek met Veilig Thuis bespreekt de adviesvrager in ieder geval de volgende vragen:

- De eerdere acties die hij heeft gezet in het kader van de meldcode indien deze op hem van toepassing zijn;
- Aard en ernst van het gesignaleerde probleem;
- De wijze waarop de adviesvrager bij de situatie of het gezin betrokken is;
- Of er in het geval van huiselijk geweld minderjarigen als slachtoffers of getuigen zijn betrokken;
- Wat de adviesvrager zou kunnen doen om meer duidelijkheid te krijgen over de vraag of er sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- Wat de adviesvrager zou kunnen doen om het gesignaleerde met betrokkenen te bespreken;
- Wat de adviesvrager zou kunnen doen om het gesignaleerde aan te pakken;
- Op welke manier Veilig Thuis de adviesvrager daarbij kan ondersteunen;
- Welke mogelijkheden de adviesvrager heeft om de lokale deskundigen te betrekken;
- Op welke wijze Veilig Thuis de adviesvrager daarbij zou kunnen ondersteunen;
- Of de adviesvrager behoefte heeft aan een volgend adviesgesprek over dezelfde casus;
- De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen Veilig Thuis en adviesvrager;
- Hoe Veilig Thuis omgaat met het registreren van gegevens naar aanleiding van een advies (anoniem of op naam van de adviesvrager).

Veilig Thuis kan op de volgende manier ondersteuning bieden aan de adviesvrager:

- Het ondersteunen in de voorbereiding van gesprekken met betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Het ondersteunen tijdens gesprekken met betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Het ondersteunen in het opstellen en/of bespreken van een veiligheidsplan;
- Het bijwonen van een lokaal teamoverleg ter bespreking van de te nemen acties in geval van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Veilig thuis adviseert de adviesvrager om zijn adviesvraag om te zetten in een melding, indien Veilig Thuis meent dat dit noodzakelijk is in verband met:

- De ernst en de aard van het gesignaleerde;
- De (on)mogelijkheden van de adviesvrager om het gesignaleerde op een adequate manier op te pakken en aan te pakken.

Melden

De directie / IB:

Organiseert de hulp die nodig is;

Volgt de effecten van deze hulp op het kind/gezin;

Verzorgt, samen met instellingen, (indien gewenst) informatie voor ouders en betrokkenen;

Als na gesprek(ken) met ouder(s) blijkt dat ze de aangeboden hulp niet accepteren, kan de school tot een melding overgaan. Een melding wordt pas gedaan als ouders géén (externe) ondersteuning accepteren en de situatie van het kind niet verbetert. De meldcode heeft niet als doel het doen van een melding. Het ondernemen van actie en accepteren van hulp vanuit ouders is het uitgangspunt en vormt het belangrijkste doel!

Het doen van een melding is de allerlaatste actie als ouders echt niet meewerken. Veilig Thuis biedt geen ondersteuning aan het gezin, zij doen onderzoek naar de situatie. Het onderzoek neemt maximaal 10 weken in beslag.

De melding

Na een melding neemt Veilig Thuis de verantwoordelijkheid voor de aanpak van de gemelde situatie over van de melder. School blijft, ook bij een melding, verantwoordelijk voor de ondersteuning en hulpverlening die zij, conform wet- en regelgeving en professionele richtlijnen, verplicht zijn te blijven bieden. Dus zij blijven signaleren en doen, zo nodig, opnieuw een melding.

Na het doen van een melding gaat Veilig Thuis informatie verzamelen bij de melder (en andere relevante partijen). Het opgebouwde dossier vormt de basis van de melding. De volgende onderwerpen worden uitgevraagd:

- de relatie van de melder tot het gezin/huishouden;
- de directe aanleiding tot de melding;
- het huiselijk geweld en of de kindermishandeling (aard, frequentie, ernst);
- risicofactoren;
- beschermende factoren;
- samenstelling van het gezin of huishouden;
- naam-, adres- en woonplaatsgegevens van het gezin of huishouden;
- leeftijd van kinderen.

Daarnaast wordt gevraagd naar:

- bestaande en recente hulpverleningscontacten;
- politiecontacten;
- risico's bij eventuele interventie.

In het meldingsgesprek wordt door Veilig Thuis toegelicht dat het belangrijk is dat de melder zelf de betrokkenen inlicht over de melding, behalve als de veiligheid van de melder, kind of gezin, door de melding in het geding komt, of de vertrouwensrelatie op het spel staat. Tevens wordt de wet meldcode en het beroepsgeheim van professionals besproken.

Conclusie Veilig Thuis

Naar aanleiding van het onderzoek door Veilig Thuis zijn er drie mogelijkheden:

- het vermoeden is weerlegd;
- het vermoeden is niet bevestigd;
- het vermoeden is bevestigd.

Het vermoeden wordt weerlegd

Veilig Thuis zal:

- het dossier sluiten;
- betrokkenen wijzen op de mogelijkheid een verzoek in te dienen tot vernietiging van het dossier;
- de melder en alle professionals met wie in het kader van het onderzoek contact is gelegd informeren over de resultaten van het onderzoek.

Het vermoeden is niet bevestigd:

Veilig Thuis zal:

- overwegen of desondanks hulp nodig is en betrokkenen daarnaar verwijzen;
- het besluit nemen om al dan niet een rappel uit te voeren;
- vaststellen op welke termijn, bij wie en op welke manier rappel zal worden uitgevoerd;
- het dossier sluiten;
- de melder en alle professionals met wie in het kader van het onderzoek contact is gelegd informeren over de resultaten van het onderzoek.

Het vermoeden is bevestigd

Veilig Thuis besluit naar aanleiding van het onderzoek waarin het vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigd is:

- welke ondersteuning, hulp, behandeling of maatregelen nodig zijn om te komen tot duurzame veiligheid en tot herstel;
- bij welke van de volgende partijen de verantwoordelijkheid wordt belegd voor het uitvoeren van de vervolgstappen:
 - het lokale veld;
 - een multidisciplinair centrum;
 - reeds betrokken hulpverleners;
 - het AMHK in het geval besloten is tot het doen van een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming;

Informereren van de melder en het netwerk

Melders worden geïnformeerd over hetgeen er met hun informatie is gedaan. Er worden tijdens het eerste contact tussen Veilig Thuis en melders afspraken gemaakt over het moment waarop zij feedback kunnen verwachten. Bij het informeren zal Veilig Thuis niet meer informatie over betrokkenen verstrekken dan melders nodig hebben voor hun verdere bemoeienis met de betrokkenen.

Feedback is voor deze groep van belang omdat zij verantwoordelijkheid blijven dragen voor de hulp, ondersteuning en begeleiding die zij aanbieden. Professionals worden uitgebreider geïnformeerd naarmate deze informatie meer noodzakelijk is voor hun professioneel handelen ten opzichte van betrokkenen.

De feedback bestaat uit de volgende gegevens:

- of de melding al dan niet is bevestigd;
- als de melding is bevestigd: of er een vervolgtraject in gang is gezet;
- de verwachtingen die Veilig Thuis heeft van de professioneel betrokkene voor wat betreft het bieden van ondersteuning aan het gezin en voor wat betreft verdere signalering;
- gegevens over de bij het geweld betrokkenen en over de gezinssituatie, voor zover deze gegevens voor de professioneel betrokkene noodzakelijk zijn voor het bieden van verdere steun en/ of signalering.

In het geval van een overdracht vernemen melders aan welke instanties is overgedragen en wie de Contactpersonen, bij deze instanties zijn. Afhankelijk van de rol van de professional in het vervolgtraject, bestaat de feedback tevens uit het terugkoppelen van de omschrijving van het vastgestelde probleem en de op basis daarvan gemaakte afspraken.

Als geen actie is ondernomen vernemen melders waarom de melding is afgesloten.